

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2022. TÉL

Szerkesztői sorok

Karácsony és rezsiválság. Összeilleszthető-e ez a két ellentétes érzelmeket megmozgató fogalom? Mostani számunkban a karácsonyi ünnep tartalmát és ünneplési formáit bemutató cikkek mellett a közüzemi díjak jelentős változására való felkészülésről is szó esik, hiszen ez mindannyiunkat érint.

A gyülekezetek életében várhatóan nehézségeket jelentő változások árnyékában hogyan készülünk az ünnepre? Talán visszatérünk az orgonák lábba fújtatásához? Esetleg a csillárokból újra gyertya kerül? Vajon felébred-e felelősségérzetünk a gyülekezet fenntartási költségeinek növekedését látva? Ehhez mérten nő-e az adományok és offertóriumok összege? Vagy tényleg lesznek csődbe menő gyülekezetek? Sok-sok kérdés előtt állunk, melyekre a kiszámíthatatlan jövőben születnek meg a válaszok. Addig is mi azt tehetjük, ami rajtunk áll: készülünk, terveket készítünk, és imádkozunk. Abban viszont biztosak lehetünk, hogy a mi Energiaforrásunk ára nem változik, hiszen ingyen kegyelemből, hit által kapjuk. Ezért tehát imádkozzatok, és nézzétek az égi madarakat ...

Jó olvasást kívánok!

Koczor György főszerkesztő

Nézzétek meg az égi madarakat... (Mt 6,26)

„Elég minden napnak a maga baja...” – bizony így van ez, ennél többet azt hiszem, kevesen bírnak el. Én nem vagyok azok közül való, akik kijelenthetik, hogy elbírnak akár kettő nap gondjával is egy helyett. Lépésről lépésre, jobb és a bal láb és kéz, ütemben előre lendül, nem vezényszóra, nem tapsra, csak csendes méltóságteljes életmenetelésben. De néha eszeveszett rohanásban, kapkodásban. Sokszor érzem, hogy önmagamért már képtelen lennék elindulni, életveimmel egyre nehezebb. Már nem olyan rugalmas az ember ötvenen túl, de ha arra gondolok, hogy rám várnak és számítanak az iskolában a drága gyermekek, erőm megsokszorozódik. Ha arra gondolok, hogy nem okozhatok csalódást a családomnak határon innen és túl, erőm megújul..., amikor tanítványaim nap mint nap fűgén szembejönnek, tiszta gyermeki lelkelettel, akkor elfelejtkezem minden nyűgömről és bajomról. Megannyi napsugár, csillogó, sziporkázó! Ismerős érzés, én is voltam gondtalan gyermek, fellegekben járó fiatal. Szabad, mint az ég madarai, és gyönyörű, mint a mező virágai. Amikor gyermek voltam, soha nem félttem, nem aggodalmaskodtam. Nem gazdag család gyermekeként nőttem fel, hanem a történelem legádázabb viharaiban megtépzott családban, támogató férjek nél-

kül maradt özvegy nagyanyáimnak se földjük, se tehenük, se munkahelyük, se nyugdíjuk nem maradt, csak az árván maradt gyermekek csöndes, tágra nyílt tekintete.

„Elég minden napnak a maga baja...” a hétmérföldes csizmát, amely magasra és messzire repített, bizony le kellett húzni. Maradtak az uborkaléptek, lassan és biztosan, az araszolás, a túlélés, az embert megpróbáló, nehéz időkben. A boldogságot megtalálni! Mindenkor velünk volt, van és lesz az Isten! Tudjuk, hogy a hit Isten ajándéka! Ugyanakkor a szüleim ajándéka is ez. Emlékszem, hogy a szüleim mindig

azt mondták: „A hited és a tudásodat soha el nem vehetik tőled. Az örökre a tied! A hited az egyedüli, ami nehéz, embert megpróbáltató időkben is megtart. A hited az, ami emberfeletti erőt ad, hogy kibírd a kibírhatatlant!” Azt hittem, ezek csak szavak, nekem soha nem lesz semmilyen megpróbáltatásban részem. De valamennyiben részem volt. Közvetetten vagy közvetlenül. És igaz: a hitem megtartott. Aggodalmaskodtam, nem igaz, hogy nem, de az csak arra volt jó, hogy a kétségbeesésem fokozódjék, és a kétségbeesés olyan, mint amikor az iránytű nem mutatja többé a célirányt. Márpedig a hit olyan biztos iránytű, ami soha nem téveszt! Amit semmi el nem tántoríthat! Minden egyes lépésünkkel és lélegzetvételünkkel egyre közelebb kerülünk Istenhez! Mi lehet ennél vigasztalóbb? Amikor úgy éreztem, teljes mértékben vereséget szenvedtem, vagy csapdába estem, mindenkor váratlan isteni gondviselésben volt részem. Isten mindig kiszabadított minden vészhelyzetből, betegségből, csüggedésből.

Bízunk Istenben, aki Egyszülött Fiát adta érettünk, a Legdrágábbat is feláldozta, Ő soha nem hagy cserben, soha nem hagy magunkra, mindig, minden körülmények közt: VELÜNK AZ ISTEN!

Tódor Melinda

Igehirdetés Máté evangéliuma 2. fejezet 1-6. versek alapján

Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idején, íme, bölcsék érkeztek napkeletről Jeruzsálembe, és ezt kérdezték: Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt. Amikor ezt Heródes király meghallotta, nyugtalanság fogta el, és vele együtt az egész Jeruzsálemet. Összehívott minden főpapot és a nép írástudóit, és megkérdezte tőlük, hol kell megszületnie a Krisztusnak. Azok ezt mondták neki: A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta: „Te pedig, Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népem, Izráelt.”

Amikor a napkeleti bölcsék el is indultak, a nagy királyi gyermeket a királyi palotában, Jeruzsálemben keresték. De ott nem találták. Viszont amikor Heródes meghallotta, hogy mi járatban vannak, nyugtalanság fogta el őt, és egész Jeruzsálemet.

A karácsonyi hangulathoz hozzá tartozik az andalító zene, a gyertyafény, a terített asztal. De a karácsonyi evangéliumban mindenről szó van, csak andalító hangulatról nem. Heródes királyt és az egész Jeruzsálemet nyugtalanság fogta el, amikor a Megváltó születéséről hallott. De nem volt ez másként akkor sem, amikor Krisztus Urunk virágvasárnap bevonult Jeruzsálembe, felbolydult az egész város.

Ahol Jézus megjelent, ott mindig valami mocorgás, nyugtalanság, értetlen fészkelődés, méltatlankodás, zúgolódás támadt. Benne és általa az Isten országa jelent meg, de nem úgy, ahogyan várták, és nem akkor, amikor várták, hanem egészen váratlan időben és módon.

Heródes összehívta a legkiválóbb írástudókat. Megkérdezte tőlük, hogy hol KELL megszületnie a Messiásnak. A válasz értelmében elképesztő helyen és elképesztő módon, nem a palotában. Ez a KELL isteni szükségszerűséget, Isten előre elhatározott tervét jelenti.

Az isteni hely, idő és mód, a KELL tehát szembe ment minden elképzelésükkel és várározásukkal. Bibliai történetek hosszú sorát lehetne említeni példaként. Mindezek tanulságul írtak meg számunkra az Ószövetségben. Az Újszövetségben pedig a gyönyörű hitvallás, Mária éneke szólal meg.

Isten EGÉSZEN MÁS. Gyakran ellenkező látszat alatt cselekszik. Amikor oly távolinak tűnik, akkor van legközelebb hozzám, amikor a legnagyobb vereség éri, akkor győz a bűn és a halál fölött.

Mert a KERESZT BESZÉDE bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje. Ahol Krisztus megjelenik, semmi sem marad a régiben. Jelenléte megfordítja a világ megszokott rendjét. Az úgynevezett „keresztény értékek” sok ponton találkoznak és érintkeznek az emberséges, humánus gondolatokkal – de messze többet jelentenek, mint azt, hogy „kerüld a rosszat”, és cselekedd a jót.”

A szeretetet is gyakran emlegetjük. De ne felejtsük János apostol figyelmeztetését: „Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszülött Fiát küldte el Isten a vi-

lágba, hogy éljünk általa. Ez a szeretet, és nem az, hogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért.”

Jézus személye polarizál. Vele vagy nélküle. A szimpátia nem elég – és ez bizony nyugtalanító. A vallásos élet szépen karbantartott medre nem elég – és ez bizony nyugtalanító. A humánus élet és a jó cselekvése nem elég – hiszen a humánus nem egyenlő a krisztianummal – és ez bizony nyugtalanító.

Hát akkor mi az, ami „elég”? Jézus ezzel kapcsolatban a farizeusoknak és írástudóknak ezt mondta: *Mert mondom nektek, ha a ti igazságotok nem múlja felül az írástudók és farizeusok igazságát, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába.*

Ez a „több igazság” a feltétel nélküli, irgalmas, határokat átlépő szeretet. Pontosán az, amelyről Pál apostol a Szeretet Himnuszában írt. Mert nem az emberi szeretetről írt, annak vágyáról, hiányáról, megvalósulási módjáról, netán gyümölcseiről, hanem konkrétan Isten szeretetéről, amely megjelent Krisztusban. A Szeretet Himnusza tehát Krisztus-himnusza.

Luther Márton így fogalmaz: „Isten szeretete nem megtalálja, hanem megteremtí az, ami neki szeretetre méltó. Ugyanakkor az ember szeretete mindig abból fakad, ha valamit szeretetre méltónak talál.”

Érthető a nyugtalanságunk: vajon csak viseljük a keresztény nevet, vagy tényleg Krisztus hordoz minket? Egyáltalán nem mindegy! Ez a „több igazság”, Isten hozzánk érkező szeretete maga Jézus! Aki azért nyugtalanít, azért kavarja fel vallásos életünk állóvizét, és azért nem hagy meg minket lelki komfortzónánk határain belül, hogy megajándékozzon minket az Óáltala, Ővele és Őbenne hozzánk elérő isteni békességgel.

Az isteni hely, idő és mód, az isteni KELL, ma is szembe megy elképzeléseinkkel és várározásunkkal. Látásunk és értékrendünk Krisztus világosságának fényében áll helyre. Krisztus világosságában minden a maga igazi helyére kerül, és alakul az a rend, amelyet Isten egyébként már a kezdetben megteremtett: elválasztotta egymástól a sötétséget és a világosságot.

Nyugtalanító az órával mérhető múló idő és az Isten által alkalmasnak tartott idő feszültsége is. Mi türelmetlenek vagyunk. Mária, Jézus édesanyja is türelmetlen volt a kánai menyegzőn, amikor kiderült, hogy elfogyott a bor. De eljött az Úr „órája”! Isten órája nem „halálpontos”, hanem „élet-pontos”. Nyugtalanító a bennünk és körülöttünk zajló küzdelem. A nehéz helyzetekkel, körülményekkel és másokkal való küzdelem is, de a küzdelem legnehezebb terepe éppen a saját szívünk hitetlensége, és az ez ellen való harc.

Nyugtalan szívünk abban talál békességet, amit Isten Krisztusban ajándékoz nekünk. Augustinus írta: „Magadnak teremtettél minket, és nyugtalan a szívünk, amíg meg nem nyugszik Tebenned”.

A 2022. január 18-án ökumenikus imaheti istentiszteleten elhangzott igehirdetés szerkesztett változata.

A karácsonyi ünnepkör és annak legfontosabb díszei

• A karácsonyi ünnepkör kialakulása

Az egyházi esztendő, vagy más néven a Krisztus-év abszolút központja és csúcsa húsvét, kezdettől fogva így alakult ki. A korai egyházban tehát Jézus Krisztus Urunk kereszthalála és feltámadása állt mindennek középpontjában, s így, ennek fényében foglalkoztak Isten emberré lételevel. Hiszen a Fiú Isten helyettes engesztelői kereszthalálának és győzedelmes feltámadásának feltétele az Ő emberré létele és közénk való megszületése. A legkorábbi ismert feljegyzés arról árulkodik, hogy kezdetben az Úr Jézus születését a tavaszi napéjegyenlőséghez közeli időpontban ünnepelték. Egy 243-ból származó feljegyzés szerint március 28-án tartották ezt az ünnepet. Ezután kezdtek a karácsonydátumok átkerülni a téli időszakra, amely mögött a Jézus fogantatásától eltelt idő kiszámítása húzódik meg. 336-ból biztos adatunk van arról, hogy az egyház december 25-én ünnepelte Jézus Krisztus születését. Ebben az esetben azt látjuk, hogy egy korábbi pogány ünnep keresztyén tartalommal töltődött meg, amelyet Nagy Konstantinus császár előszeretettel támogatott, ugyanis december 25-e eredetileg a legyőzhetetlen nap (sol invictus) ünnepe volt a pogány római világban. A 325-ben összehívott I. niceai zsinaton az egyház elhatározta magát Arius eretnokségétől. Kinyilvánította, hogy Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember, s így hangsúlyossá tette az incarnatio (Isten testet öltött Jézus Krisztusban) tényét és megünneplésének fontosságát. A 4. század második felétől egyre hangsúlyosabban figyelhető meg Jézus születésének december 25-én való megünneplése, ugyanakkor a keleti keresztyénségben január 6-hoz kapcsolódik ennek megünneplése. Karácsony ünnepének meghonosodásával a jelképrendszere is fokozatos formálódás során alakult ki.

• Karácsonyfa

A karácsonyfa-állítás hagyománya egy igen sokszínű úton alakult ki. Az örökzöld fák ágainak vallásos használata megfigyelhető volt a germán, római, kel-

ta és egyiptomi kultúrákban is. Érdekes adalék, hogy éppen ezért a kezdeti óegyházban az örökzöld ágakkal való díszítést pogány gyakorlatként elítélték. Hosszú évszázadokkal később, már a középkorban figyelhető meg a fenyőfa karácsonyi használata. A középkorban ugyanis a karácsonyi misztérium-játékok egyik fő témája a bűnbeesés volt, amelynek csapdájából egyedül az értünk megtestesült és emberré lett Isten jelent kiutat. Ezekben a misztériumjátékokban

a paradicsomi jó és rossz tudásának fáját a télen is zöld fenyőfa szimbolizálta. Az, hogy valóban ki állított és díszített először karácsonyfát a történelemben, vitatott kérdés. Az egyik ilyen, számunkra, lutheránusoknak igen kedvelt hagyomány szerint Luther Márton volt az első, aki gyermekeinek karácsonyfát állított. Mindenesetre egységes az egyetértés abban, hogy a karácsonyfadíszítés és állítás német evangélikus vidéken kezdett elterjedni a 16. században. Ezután honosodott meg ez a hagyomány Bécsben, majd innen terjedt tovább hazánkba. Magyarországon elsőként Brunsvik Teréz grófnő állított és díszített karácsonyfát 1824-ben martonvásári birtokán. A karácsonyfanak és jellegzetes, hagyományos díszének jelentését többek között a Magyar Katolikus Lexikon szépen részletezi, szeretettel ajánlom elolvasásra. Én itt a pár legfontosabbat írom le. A karácsonyfa Isten ajándékozó szeretetét szimbolizálja, mellyel az embert Jézus Krisztusért visszafogadja kegyelmébe. Örökzöldje a betlehemi Istengyermekekben megkapott örök élet ajándékára mutat. Felfelé mutató háromszög formája a Szentháromságra utal, a rajta elhelyezett gyertyák pedig Jézus Krisztust, a világ világosságát hirdetik.

• Adventi koszorú

Karácsony ünnepét negyven napos előkészületi, böjti idő előzi meg. Epifánia (Vízkereszt) Húsvét után a második legnagyobb kereszteselési ünnep volt. Ilyenkor pedig nem csak a keresztségre készülők tartottak bűnbánatot, hanem egyre inkább kísérte őket ebben a gyülekezet. Ez az adventi idő kialakulásának a gyökere, és innen ered az időszak lila liturgikus színe. A mai letisztult négyhetes forma hosszú liturgikai formálódás eredménye. Adventtel kezdődik az új egyházi esztendő. Az időszak elnevezése az ad-

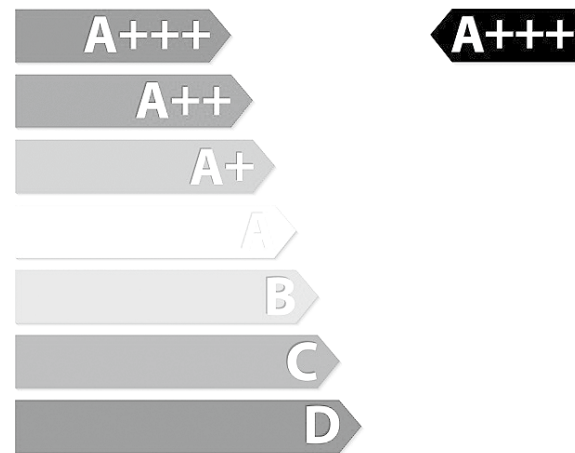
ventus Domini (az Úr eljövetele) kifejezésből származik. Az adventet ma jelképező adventi koszorú hosszú időn keresztül ismeretlen volt, ugyanis ez a hagyomány a 19. századból származik. A ka-

racsonyfához hasonlóan ez a szokás is a német evangélikusoktól indult. Az első koszorú elkészítését Johann Heinrich Wichern (1808-1881) német evangélikus lelkészhez kötik, aki az általa alapított hamburgi Rauhen Haus gyermekotthonban készítette az első koszorút. 1838-ban az adventi időszak minden napján meggyújtott egy gyertyát. Egy évvel később a gyertyákat egy hatalmas fákra helyezte, amelyet örökzöld ágakkal díszített. Így született meg a ma ismert koszorú őse. A hétköznapokat 20 piros, az adventi vasárnapokat 4 fehér gyertya jelképezte. Ezért figyelhető meg mind a mai napig a német templomokban felállított koszorúkon, hogy ott a piros szín dominál, míg hazai koszorúkon az advent alapszíne, a lila. A koszorú formája Isten végtelen szeretetét, míg a gyertyák a növekvő fényt, Jézus születésének közeledtét hirdetik.

Még hosszasan lehetne sorolni és elemezni a különböző adventi díszek eredetét. Ilyen például a karácsonyi betlehemállítás, amely Assisi Szent Ferenchez nyúlik vissza, vagy izgalmas téma még a betlehemes pásztorjátékok eredete, de ebbe a cikkbe most ennyi fért bele.

Gömbös Tamás

Energia a gyülekezeti életben

Energiaválságban élünk. Presbiteri gyűléseinket – és sokszor hétköznapi beszélgetéseinket is – meghatározza az eddig nem eléggé komolyan vett kérdés, hogy az energiahordozóknak ára van.

Vannak gyülekezetek, amelyek megelőzték korukat: napellelemmel, hőcserélő fűtéssel, nyílászárók és szigetelések felújításával csökkentették fogyasztásukat.

Az egyik római katolikus püspökségi látogatóközpontban hallottam, hogy a város többi látogatóközpontját már bezárták, ez az egy van még nyitva. S az információs pultnál ülő asszony ezt mondta: Előre igyekezünk menekülni, megtölteni étellel az épületeinket.

Országos Presbitériumunk és Országos Irodánk is megtette a fontos lépéseket: adatokat gyűjtött be, pályázatokat írt ki, ötletlátart adott közre, miként is lehet spórolni az energiával. Székesfehérváron is elhatároztuk, hogy a templom helyett a gyülekezeti házukban tartjuk istentiszteleteinket, minden vasárnap egy helyett kettőt. Szabályoztuk a fűtés hőfokát is, leállítottuk a feleslegesnek tűnő fogyasztókat. A Covid19 járvány megtanított, hogy a gyülekezet ajtajait soha többé ne zárjuk be, inkább fordítsunk arra figyelmet, hogy ha már fűtjük a gyülekezeti házat, minél több lehetőséget kínáljunk benne az embereknek.

A gyülekezetnek azonban nemcsak önmagával kell törődnie. Amilyen figyelemmel nézzük az épületeink rezsiköltségét, ugyanolyan figyelmességgel igyekezünk követni azt is, milyen költségek terhelik a gyülekezeti tagokat. Tapasztaltunk, hogy sokan nagyon nehezen fogalmazzák meg kéréseiket, csak csendes jelzésekkel mutatják, hogy szükségük van támogatásra. Gyülekezeti alapítványunk felkészült arra, hogy szükség esetén a rászorulóknak mellé álljon. A gyülekezeti házat nemcsak közösségi programokra, hanem arra is szeretnénk használni, hogy napközben melegezni tudjanak, akik otthon arra kényszerülnek, hogy lekapcsolják a kazánt.

Az a jó hírünk, hogy nem élünk energiválságban. Sőt, Istennek sokféle energiája működik a gyülekezetben. Ez pedig elsősorban Isten igéjének ereje.

„Ezért mi is szüntelenül hálát adunk Istennek, hogy amikor hallgattatók Isten általunk hirdetett igéjét, nem emberi beszédként fogadtátok be, hanem Isten beszédeként, amint-hogy valóban az, és annak ereje munkálkodik is bennetek, akik hisztek” (1Thessz 2,13). Ez az erő hívott minket hitre, és teremtett a bizonytalanságból bizonyosságot, a sötétségből világosságot, a reménytelenségből reménységet. Isten igéjére nem kell energiakorlátozást bevezetnünk, sőt, minél nagyobb az elkeseredettség és a kilátástalanság az emberek között, annál inkább kell hirdetnünk, hogy Isten irgalma végtelen.

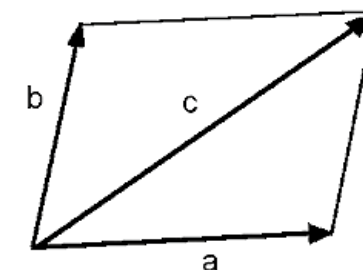
Igaz, hogy működik a gonosz ereje is. Ezt írja Pál a rómaiaknak: „Mert amíg test szerint éltünk, a bűnök törvény által szított szenvedélyei hatottak tagjainkban, hogy a halálnak teremjenek gyümölcsöt” (Róm 7,5). A „hatottak” szó szintén az energiát rejti magában. A bűnök is hatnak – energiát hordoznak tagjainkban. De negatív erőt. Ezzel a bűnnel szemben őriz meg minket a keresztség, hogy meghaltunk abban a bűnnek, azért, hogy éljünk Istennek.

Nem élünk energiválságban. Nemcsak a keresztyén ember, hanem a keresztyén gyülekezet is tele van erővel.

„És különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de Isten, aki mindezt véghezviszi mindenkiben, ugyanaz” (1Kor 12,6).

Kétszer is szerepel ebben a mondatban az energia. Egyrészt Isten az, aki véghezviszi, hatékonyá teszi az erőt, másrészt ott van az erő, megnyilvánul az erő a gyülekezet tagjaiban. Milyen fontos, hogy ezeket az erőket ne egymással szembeállítsuk, hanem a bennünk megnyilvánuló erők – Isten ajándékai – egy összedóó vektorban egyesüljenek.

Pál apostol hitének tapasztalatát nem mindig vesszük komolyan. Azt gondoljuk, azokkal tudunk együttműködni, akik mindenben egyeznek velünk. A vektorok ábrája azt mutatja ki, hogy bár valóban erősebb a hatás, ha egy irányba mutatnak a vektorok, mégis, a két különböző irányba ható vektor bármilyen fokot zár is be egymással (hacsak nem ellenkező irányúak), összegvektoruk előre fog mutatni. A tőlünk eltérő testvéreinkben működő isteni erő mégis ugyanolyan összeget fog adni. Mert nem saját erőnk munkálkodik, hanem Isten ereje. Nem élünk energiválságban, hanem Isten végtelen erői munkálkodnak közöttünk!

Bencze András püspökhelyettes
Felelős: Adámi Mária • maria.adami@lutheran.hu

Hogyan készülnek a gyülekezetek...

Folytatás a 9. oldalról

Elkészült a gyülekezeti ház teljes felújítása, benne az új gázfűtéssel, ami akkor lett megtervezve, amikor még szó sem volt ilyen áremelkedésről. Ezt látva egy nagy cserépkályhát is beépítettünk a nagyterembe. A parókia fűtése - bár modern, de nem teljesen szigetelt épület - a mérete miatt költséges. Itt egyes helyiségek fűtésénél az olcsóbb árammal segítünk rá, hogy csökkentjük a költségeket.

Győr, Csorba János igazgató lelkész: Ebben az ügyben többféle intézkedést is hoztunk, mivel nagy ingatlanaink vannak. Egyik az, hogy a templomokat, amíg lehet, nem fűtjük. Ettől függetlenül is magasak a költségek, mert pl. az Öregtemplom szeptemberi áramszámlája 100.000 Ft volt a jelentős rendelkezésre állási díj miatt. A tényleges áramdíj emelés a januári új szerződés után várható. A gáz felhasználást mérsékeljük, csak az irodákat fűtjük, mert itt már nyolcszorosa az ár. Az imaterem használata esetén alkalmilag árammal fűtünk, mert az előnyösebb, mint a gáz.

Kajárpéc, Smidéliusz András lelkész: Jelenleg a legnagyobb gondunk, hogy gázszolgáltató még nem válaszolt levelünkre, amelyben árajánlatot kértünk. A templomban nincs fűtés, a parókia és a gyülekezeti terem egy épületben van, így jelentős mennyiségű gázra van szükség, amelynek az árát még nem tudjuk. Egyelőre a takarékoságot tettük első helyre.

Mosonmagyaróvár, Farkas Ervin mosonmagyaróvári lelkész: A gyülekezet még évekkkel ezelőtt egy hosszú távú szerződést kötött a gázra, és ezért még változatlan áron kapjuk, de az év végén ez lejár. A jövő év árait még nem tudjuk, ha továbbra is ilyen magasak lesznek, akkor új műszaki megoldást kell keresnünk.

Tét, Vladika Zsófia esperes-helyettes: A parókia és a gyülekezeti terem egy épületben van, így mindig jelentős volt a fűtési költség. Az elmúlt évek során ezért már nyílászárókat cseréltünk. A mostani intézkedés révén új kondenzációs kazánt szereltünk be, aminek jóval alacsonyabb a fogyasztása.

Mivel az egyházmegyében van az Egyházkerület Püspöki Hivatala, ezért megkérdeztük Szemerei János püspök urat, aki a következőket mondta: Minket is súlyosan érint az áremelkedés. A székházunk új szerződésében a gáz árát a nyolcszorosára emelték. Rövid távon a takarékoskodás a legfontosabb. Hosszú távon, ha a gáz ára ilyen magas marad, akkor valamilyen új műszaki megoldásra lesz szükség.

A Péterfy Sándor Evangélikus Iskola és Gimnázium helyzetéről Kolarovszki Zoltán igazgató a következőket mondta: Első lépés, hogy a tantermeket csak 21 C fokig fűtjük, de csak reggel 8-tól du 4-ig. Szellőztetni csak rövid ideig szabad. A fényforrásokat takarékosra cseréltük. Hosszabb őszi és téli szünetet tervezünk, hogy a hideg időszakban ne kelljen fűteni.

Összeállította: Koháry Ferenc

Újra lábbal fűjtatjuk az orgonát?

Ha azt nem is tesszük, de mindenhol összebb kell húzni a nadrágszíjat, hogy a rezsiköltségeket ki tudják gazdálkodni. Következzék az egyházmegyénkben egy rövid összefoglalás a gyülekezetek lehetőségeiből.

Székesfehérváron az istentiszteleteket a gyülekezeti teremben tartják november 1-től, „de kettőt tartunk, hogy elférjünk”, nyilatkozta Bencze András lelkész úr. Emellett fontos, hogy a gyülekezeti házunk, amelyet úgyis fűtünk, teljék meg élettel. Kérdésünk: hogyan tudnánk azokat segíteni, akiknek problémás az otthoni fűtés – talán úgy, hogy napközben legyen nyitva a ház. Tervezni kezdtük a ház szigetelésének befejezését, valamint a napelemes rendszer kiépítését.

A **Komáromi** Evangélikus Egyházközségben már nyár végén létrehoztunk egy energiaválság-helyzetre reagáló stábot. Hálát adtunk azért, hogy a parókianak az ablakait idén tavasszal

sikerült korszerű hőszigetelt ablakokra cserélni, a kiemelet beruházási pályázat keretében. Ennek köszönhetően a parókiafűtésben 20-30%-os csökkenés várható. Ezen túl a nyár folyamán a volt bérleményünkben kialakítottunk egy közösségi teret. Az a döntés született, hogy a nagy belmagasságú imaházából leköltözünk a gyülekezeti terembe. E mellett található a kazánházunk, amit egybe tudunk nyitni a közösségi térrel, és a kazán hővesztesége fel fogja tudni fűteni a gyülekezeti termet. Emellett szóba került még a kandalló használatának lehetősége a parókian. Megegyeztünk abban is, hogy a parókian a hőfokot a korábbi komfortos 23 fokról 20-21 fokra fogjuk mérsékelni. Közben kértük a gyülekezeti tagjainkat, hogy aki teheti, gondoljon imádságban a gyülekezetre, és ha van lehetősége, akkor adományában is támogassa a megemelkedett kiadásokat. (Kiss Máté lelkész)

Felújítások szárnyán

Egyházközségeink életében különösen fontos mozzanattá vált az, amikor egy épületet fel tudja újítani. Az elmúlt években a pályázati lehetőségek sokasága adott lehetőséget arra, hogy kisebb települések kisebb gyülekezetei

is olyan átfogó felújításba kezdjenek, melyek nem csak egy adott aktuális problémát oldjanak meg, hanem teljes körűen tudják felújítani adott esetben egy gyülekezeti házat, parókia épületet.

Egyházközségünk életében az elmúlt közel két évben nem csak egy lehetőség adódott arra, hogy épületet újítsunk fel, hanem három pályázati lehetőség adott alkalmat arra, hogy a gyülekezeti házat illetve a lelkészlakást is sikerült felújítani. Mint minden régi épületről, mely már sok telet megélt, általánosságban elmondható, hogy az akkori kornak a lehető legjobb lehetőségeihez mérten igyekeztek megépíteni, de mostanra a legnagyobb problémát rendszerint az épület vízesedése okozza. Az Iharosberényi Evangélikus Egyházközség gyülekezeti házában sem volt ez másképp. Az évek elteltével pedig mindez nemcsak külső látványban okoz problémákat, hanem az épület belsejében is megjelennek azok a problémák, melyeket csak teljes körű felújítással lehet megoldani. Így az elsődleges cél első körben ez volt, megszüntetni a folyamatos vízesedést, és olyan tereket kialakítani, amelyek a gyülekezet életét tudják segíteni, szolgálni.

Mindehhez hozzátartozik azonban azon kérdés is, hogy általánosságban az is elmondható, hogy ezen épületek sok esetben nagy alapterületűek, fűtésük nem komplex rendszerben történik, és a fenntarthatósági kérdés is szempont a felújítási munkálatok során. Így akkor, amikor pályázati lehetőség nyílt a Magyar Falu Program keretén belül, igyekeztünk ezt a szempontot is szem előtt tartani, és akkor, amikor az épület új aljzatokkal, vizes blokkokkal, konyhával, közösségi terek kialakításával gazdagodott, akkor egy napelemes rendszer is telepítésre került, mely a fűtést és temperálást hivatott biztosítani a gyülekezeti házában.

Ezen beruházás tette lehetővé azt, hogy ma a gyülekezeti házunk úgy újulhatott meg, hogy a fenntarthatósági, energetikai szempontok is figyelembe lettek véve, és egy olyan közösségi térként funkcionál, amely minden gyülekezeti alkalomnak képes helyet biztosítani. Mindeközben pedig kapta a lehetőséget a gyülekezetünk, hogy az egyházi-állami megállapodás keretében lehetőség nyílik a lelkészlakás felújítására. Ezen projektet is előzetes felmérések előzték meg, gondos körüljárás, mely során az épület 1902-ben

folytatás a 12. oldalon

Tatán már a tavalyi presbiteri ülésünkön is felvetődött, hogy a fenntarthatóság az egy hosszú távú probléma, szerényebb álmokat kell dédelgetni, de fontos, hogy amire KELL, arra mindig legyen pénzügyi kerete a gyülekezetnek. Alkalmakat nem hagyhatunk el, mert „spórolunk” a fűtésen. Áttértünk a konvektoros fűtésről a kondenzációsra, most pedig 5,2 KW-os napelemes rendszert szereltünk fel – egy presbiterünk nagylelkű többmillió adománya (!) segítségével – tehát nem „közegyházi” támogatással... Ezt a projektet még 2022 januárjában (azaz jóval az energia-káosz előtt!!!) indítottuk el, így tudták augusztus 24-én beszerezni. Szaldósok vagyunk (egyelőre, ki tudja meddig?), tehát a megtermelt villamos energia nagyobb részét elektromos kazánnal szándékozzuk „elfűteni”. Valamint a korábbi 20 fokról 18 fokra állítottuk be a maximális értéket, s csak az alkalmak előtt kezdünk el fűteni. (Franko Mátyás lelkész)

Súron több áldásos fejlesztés miatt nem vált tarthatatlanná a helyzet.

A gyülekezet gyakorlata, hogy nem tartalékol nagyobb összegeket a költségvetésében, hanem azokat folyamatosan, pályázatok bevonásával ingatlanjai és eszközei fejlesztésére fordítja. Így készülhetett el másfél éve a gyülekezeti ház és a vele egy épületben lévő parókia teljes szigetelése és az áramellátást biztosító napelemek felszerelése, kiegészítve hűtő-fűtő klímákkal. Így ezen a helyen az áramárvaltozás nem érint bennünket, illetve a fűtési hatékonyság is korszerű.

A lakás alsó szintjén van lehetőség fűtésre is, melyet a gyülekezet saját akácából termelve tudunk megoldani. A templomnál a villamosenergia-felhasználást évek óta led fényforrások használatával próbáljuk csökkenteni. Ebben az épületben is gázfűtés működik. Az erre vonatkozó földgázszolgáltatásra évekkkel ezelőtt sikerült leszerződünk, így még 2023 március végéig szinte lakossági árat kell csak fizetnünk. (Nagy Gábor lelkész)

Összeállította: Szarka Éva

Energia kérdése a gyülekezetben

Újra gyertyával világítjuk be templomainkat?

Néhány hónappal ezelőtt olyan helyzetbe került minden gyülekezet, amire talán senki sem számított. Ami eddig biztos volt, hogy tudjuk fűteni a templomunkat, gyülekezeti házunkat, parókiánkat, az mára égető kérdéssé vált. Hiszen valljuk meg őszintén ingatlanaink nem felelnek meg a modern kor energetikai elvárásainak.

Éppen ezért, amikor Rábaszentandrásra kerültem, fontos szempont volt, hogy a gyülekezet ingatlanai fejlődjenek energetikai szempontból. Lelkészléletem egy energetikai pályázatot adott be, ami tartalmazta a parókia szigetelését, új modern kondenzációs kazán beszerelését, valamint napkollektort, ami napos időben melegvizet állít elő, illetve napelemek kerültek a templomra, mely biztosította a templom padfűtésének villamosenergia fogyasztását. Ez az előrelátó gondolkodás nagyon fontos volt, hogy most ne kerüljünk olyan helyzetbe, hogy azon kelljen gondolkodnunk, hogy lábbal fogjuk fűjteni az orgonát, és gyertyával fogunk világítani istentiszteleteinken,

a konfirmációs órákat és a különböző gyülekezeti alkalmakat nem tudjuk megtartani, vagy pedig csak nagyon hideg körülmények között.

Az elmúlt időszakban, egészen október közepéig, nagy volt a bizonytalanság, sok volt a kérdés, hogy mennyi lesz a villanyszámla, hiszen késett az éves elszámoló számla, nem is keveset (csak hogy tudják az olvasók, mióta napelemes rendszer fent van a templomon, az évi leolvasás után jön ki egyetlen számla annak függvényében, hogy mennyi volt a villamos energia fogyasztása, valamint a hálózatba történő visszatáplálása.). Miután megjött a várva várt csekk, Isten-

Felújítások szárnyán

folytatás a 11. oldalról

készített tervei is előkerültek. Ezen projekt keretén belül is fontos szerepet töltött be az energiahatékonyság, a fenntarthatóság. Így az épületben kialakításra került mindenhol az új szigetelt beton aljzat, új nyílászárók kerültek beépítésre, szigetelt álmennyezet ke-

mai korunkban, egy levegő – víz hőszivattyús rendszer. Ezt kiegészítve a sომogy-zalai egyházmegye támogatásával a meglévő radiátorokat is sikerült lecserélni, melyek sokkal alacsonyabb vízhőmérsékleten ugyanazt a fűtőteljesítményt tudják biztosítani, mint a régebbi típusúak.

biztosítson, hanem az épületek fenntarthatóságának költségei is jelentősen csökkentek.

Azt gondolom, hogy ma, amikor az ember másról sem hall, mint energiaválságról, amikor azt éljük meg, hogy településeinken bezárnak épületek, adott esetben intézmények, akkor korántsem elhanyagolható szempont mindez.

A gyülekezet életében is változást hoztak ezen beruházások, több szempontból is. Egyfelől, már régi vágy teljesült azzal, hogy az épületek felújításra kerültek, másrészt pedig ezen munkálatok során közösségi élményeket is átélhattunk. Hiszen gyülekezeti házunkat közösen kellett kipakolnunk, visszapakolnunk, együtt jártuk be újra a már készülöben lévő épületet, együtt kezdtük el újra használni mindezt, együtt tudtunk hálát adni mindezért istentisztelet keretében, hogy bizony az Úr csodásan működik.

Ezen projekt is azt tette lehetővé, hogy a lelkészlakás mára nemcsak azt a funkcióját tudja maradéktalanul ellátni, hogy a mindenkori lelkésznek otthont

rült kiépítésre, és a belső nyílászárók is cserélve lettek. Ezenfelül pedig teljesen új fűtési rendszer került kiépítésre, mely talán az egyik leghatékonyabb a

Pfeifer Ottó

nek hála olyan összeg volt rajta, ami nem okoz anyagi megterhelést a gyülekezetnek. Ugyanakkor, ha nem lett volna napelemes rendszerünk, akkor bizony olyan összeg került volna kiszámlázásra, amibe a gyülekezet belerokkant volna.

A parókia energiahatékonysága is annyira megfelelő, hogy az éves gázfogyasztás jóval az alatt van, mint amennyit egy év alatt el lehet fogyasztani a csökkentett áron.

A fejlesztések pedig nem álltak le. A megszületett és felújított gyülekezeti ház hőszigetelése, újabb napelemes rendszer kiépítése most van folyamatban, mely rendszer besegít majd a parókia villamos energia ellátásába, valamint abban, hogy a megtermelt villamos energiát még hatékonyabban tudja a gyülekezet felhasználni.

Istennek hála én csak pozitívumokat tudok írni, hála az előrelátásnak, a pályázati lehetőségeknek, de sajnos tudom, hogy nem egy gyülekezetnek okoznak gondot és fejtörést a megnövekedett energiaárak! Számunkra nem okozott gondot az energia árak elszabadulása, de természetesen ezen intézkedések spórolásra, és az energia hatékonyabb felhasználására ösztönözte a gyülekezetet.

Varga Tamás

Egy megkésett (?) cikk

EVANGÉLIKUS VAGYOK

A népszámlálás margójára

“Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját!”

Ezt az ígét kaptam Kemény Lajos esperestől konfirmációra 1951-ben.

Az esküvőm is a Fasorban volt, Szirmai Zoltán esketett. Nagy ajándék volt számomra a fasori ifjúsági kör, ahol Balogh Péter orvos pásztorolt bennünket a mindenkori segédlelkészekkel együtt. Igaz barátokra leltem, s komoly segítséget az Istenben való hitem erősítéséhez, a Bibliával való ismerkedéshez. Vidámak voltunk, boldogok. Nagyon vártam a szombat estéket.

Minden vasárnap ott ültem a karzaton, s hallgattam Peskó Zoltán orgonaművész csodálatos orgonajátékát. ¾ 11-kor már játszott egészen 11-ig. Jó volt így készülni az istentiszteletre. Ma is fülemben csengnek az általa játszott Bach- dallamok.

Később a Huszár Gál Könyvesboltban vállaltam szolgálatot, otthonom a Deák téri gyülekezet lett 16 hosszú éven át.

Súlyos betegségeim miatt ma már nem tudok templomba járni, de a technika isteni ajándékként lehetővé tette, hogy minden vasárnap Debrecenbe „menjek” templomba, s együtt énekeljek a gyülekezettel, egy hónapban egyszer az úrvacsorai liturgiában kérhessem Isten bocsánatát, bűneim alól való feloldozását. Az oltár előtt lélekben leterdelek.

Hiányzik a gyülekezeti közösség, a személyes részvétel egyházi alkalmakon, de így is megmaradtam evangélikusnak, hiszen a gyermekkorban megélt istenélmény, a nagykanizsai parókián töltött évek, lelkész nagyapám példája elkísér a sírig.

Evangélikus vagyok, ezt rá is írtam az egyik népszámlálási kérdésre válaszul, amihez egy digitális eszköz is hozzásegített.

„Én veled vagyok minden napon a világ végezetéig” - szól az ige minden hívő embernek, legyen bármilyen vallású is.

Valljuk meg hitünket egy őszinte válasszal!

Csaba Piroska, ny.tanár

Köszönjük Testvéreinknek, hogy eddig is adományokkal támogatták a Dunántúli Harangszót!

Kérjük megrendelőinket és Előfizetőinket, hogy továbbra is adományaik befizetésével támogassák újságunk megjelenését, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő:
Zalaistváni Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:
UniCredit Bank **10918001-00000028-48030025**

Külföldről: **IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025**

Kérésre csekket küldünk!
A közlemény rovatba kérjük beírni a megrendelő neve és címe mellé:
Adomány DH

(Egy újság egy évre szóló önköltségi ára 2.000 Ft/példány)

Világraszóló együttműködés

Szeretnénk mindig kézzelfogható módon megragadni, kiszámolni azt, hogy egy bizonyos cél eléréséhez mekkora erőforrásra van igényünk. Fontos tudni, hogy mennyi időre, üzemanyagra, pénzre, vagy munkaórára van szükségünk ahhoz, hogy elvégezzünk valamilyen munkát. Az sem közömbös, hogy miből nyerjük ezt az energiát, mert akár kisebb, akár nagyobb környezetünkre nézünk, az energiaforrásaink végesek.

De éreztük-e már annak a varázsát, amikor egy dolog „magától megoldódik”? Volt-e már részünk olyan csodában, hogy szinte a semmiből kaptunk meg valamit, amiért annyit kellett volna küzdenünk? Mintha láthatatlan kezek szorgoskodtak volna a háttérben, hogy segítsenek minket. Ilyen az, amikor stoppoláskor pont ugyanoda tart a minket felvevő sofőr, mint ahová mi. Lehet, hogy nincs időnk sütni-főzni, de egy kedves rokon vagy barát betoppan valamilyen finom étellel. Honnan jönnek ezek a rejtett energiaforrások? „Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál.”

(Róm 8,28) Minden javukra szolgál, de nem feltétlenül úgy, hogy a történetik, amit akarnak, vagy ahogyan előre megtervezték. Nem arról van szó, hogy a mindenség elkezd javakat termelni az istenszeretőnek. Nem egy terület-terület asztalkám ez!

Amikor Pál arról ír, hogy „javukra szolgál”, akkor az energia szóból indul ki, melynek képzett változatát, a szünergiát használja. Így is fordíthatnánk, hogy „akik Istent szeretik, azzal minden együttműködik a jóért”. Ez a „szünergia” még a Római levélen kívül négyszer fordul elő az Újszövetségben. Az Úr együttműködik az evangélium hirdetésében (Mk 16,20), a munkatársak segítik egymást (1Kor 16,16), maga a munkatárs is egy együttműködő, egy „szünergosz” (2Kor 6,1). Egészen izgalmas módon írja Jakab apostol, hogy Ábrahám hite együttműködött a cselekedeteivel (Jak 2,22).

Ám egyik esetben sincs pontos feladatmegosztás, mérőszám vagy részhatáridő az együttműködésben, mégis olyan energiák szabadulnak fel a jóért, ami előrébb visz.

A görög nyelvű Ószövetségben (LXX) az energia szinte kizárólag a mennyei munkavégzésre vonatkozik, olyasmire, ami az emberi cselekvésen túl van. Isten együttműködése nem korlátozható, nem szabályozható, és nem is ellenőrizhető. Pál arról ír, hogy a hívó partnere a jó cselekvésében nem kisebb segítő, mint a mindenség. Ezzel nem csak az együttműködő nagyságát, hanem annak a szövevényességét, titokzatosságát is megmutatja. Közeli, vagy akár távoli események is szolgálhatják a jót. Múltbeli történések kapnak különös értelmet a jelen együttműködésében.

A világraszóló együttműködés az Isten szeretetével jön létre. Azzal a szeretettel, amellyel Jézus belépett ebbe a világba, a mindenségbe. Korábban a teremtett kozmosz elvesztette az alapvető együttműködési készségét Istennel, amikor az ember a különbségtétel, meghatározhatóság, a jó és rossz különválasztásának göggyével saját működési rendszert akart a nagy édenkerti együttműködés helyett. Krisztus ezt állítja helyre szeretetével. Ha őt szeretjük, akkor mi is részese leszünk ennek az együttműködésnek, más szóval az új szövetségnek.

Kodácsy Tamás

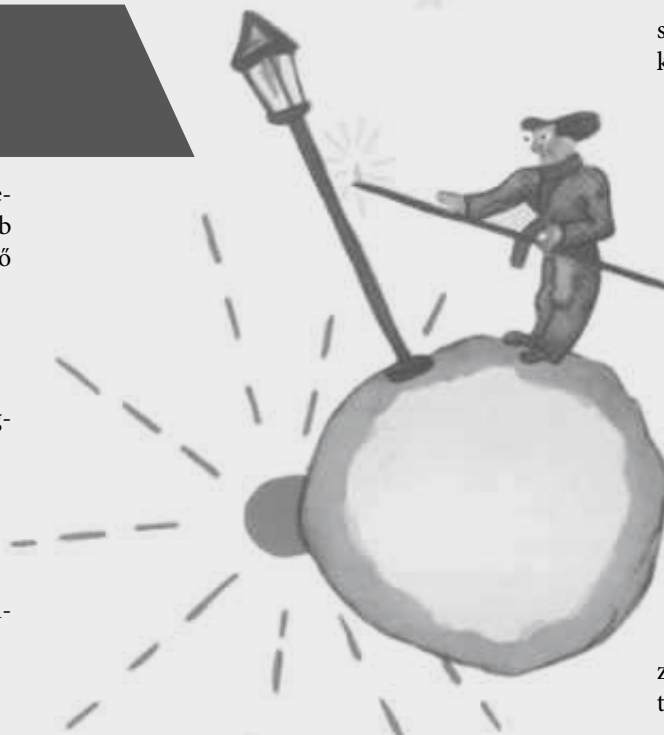
ENERGIAFORRÁS

A kis herceg kis hercegének kalandjait általában azok is ismerik, akik valamilyen rejtélyes oknál fogva nem olvasták Saint-Exupery fölötteteknek szóló regényét. A főhős kisfiú, könyvbéli útja során az ötödik bolygón egy lámpagyújtogatóval találkozik, akinek munkája ugyanannyira fáradságos, mint amennyire unalmas, formális, értelmetlen és hűség. Mivel az esti lámpagyújtásra és reggeli lámpaoltásra vonatkozó régi parancsot nem volt ki visszavonja, szegény jobb sorsa érdemes lámpagyújtogató annak ellenére elvégzi munkáját, hogy az időközben felgyorsult sebességgel forgó kisbolygón immár percenként követik egymást

a napszálltak és napkelték. Jó napot! Jó estét! – mondja el félórás találkozásuk alatt az egykori szakember harmincszor, és hiába adna neki okos tanácsot a kisfiú, a lámpagyújtogató már annyira a megszokás rabjává vált, hogy nem képes megváltoztatni az életét. A kis herceg szomorúan távozik, mert az addig megismert szereplők közül ez az első, amelyik nem önzésből lett a körülmények áldozata.

Érdekes felhangjai vannak ennek a felnőtteknek szóló mesének épp mostanában, amikor egyre inkább attól szenved a világ velünk és körülöttünk, hogy nem vagyunk képesek hathatósan változtatni azokon a szokásainkon,

amelyek egykor még okosnak, előre-látónak és bölcsnek látszottak. Több mint fél évszázada léteznek meggyőző érvek amellett, hogy a Föld változásra elméletileg képes társadalmának nem volna szabad végletesen kiszolgáltatniuk magukat az egyes jól bevált energiaforrásoktól való függésnek, hanem okos és szelíd lépésekkel meg kellene tudniuk felelni az új források, új életszemléletek és a közösségi életképességet növelő változások kihívásainak. Több évtizede nemcsak azt lehet már tudni, hogy közel az idő, amikor nagyüzemi szintű gondatlanságunkkal és nemtörődé-

sünkkel konkrét veszélybe sodorjuk kultúránkat, hanem előre lehet látni azt is, hogy mindennek csupán egy fölöttünk álló krízis fog tudni véget vetni. Mostanában a szokásosnál többször van alkalmunk feltenni a kérdést, hogy mennyiben látszanak megoldhatónak az energiabiztonsággal kapcsolatos kríziseink, és hogy ha sikerül is ezek közül megoldanunk egyet-egyét vagy néhányat, azt megint az emberi faj további elbizakodásra alkalmas győzelmeként, vagy a Jóisten nekünk nyújtott különleges útmutatásaként akarjuk-e majd megérteni. Egyszer véget kellene már vetni ennek a kettőségeknek... de képesek lehetünk rá?

A jövőből, amely egyelőre csak mozaikszerű jövőképekként létezik, nem tudunk tanulni. A kérdés, hogy milyen

állapotban lesz a világ életünk végén és a földi életlehetőségek végén, meghaladja válaszadási képességeinket. Mégsem mindegy, mi történik addig. A Szentírás lapjain is ellentmondásos képet látunk az energia szó jelentését keresve.

A héber köah szó egyszerre jelenti a föld, az állatok, az emberek és angyalok „erejét” és Isten hatalmát, de hogy ezek érvényre jutása milyen megjósolhatatlan jövőt hozhat, azt semmi sem fejezi ki jobban annál, mint hogy ugyanez a szó a kis, környezetével együtt változó színű kameleont is jelenti.

Az Újszövetség energész szava pedig mindezt abba az irányba mozdítja el, hogy az emberek számára valóban nagy lehetőségek tárulhatnak fel az élethez egyetlen igazán szükséges Erőforrás megismerése és követése közben...

Béres Tamás

AZ ERŐ ÉGI FORRÁSAI?

„Minden forrásom belőled fakad” (Zsolt 87,7). Amikor a zsolttáros így írja le a körtáncot járó népek dalát, szeme előtt bizonyára valódi vizek valódi forrásainak képe jelent meg. Hiszen a teremtett világgal közvetlen kapcsolatban élő ember számára a forrás és a kút mindennapos, elemi valóság – számos ige igazolás erre. Az élet forrás nélkül lehetetlen. A teremtéskor az Úr szavára fakad forrás a földből, mely mindenütt megöntözi a termőföld felszínét (1Móz 2,6). Ő, az Úr fakasztja az éltető, friss vizeket a völgyekben, amelyből szomjukat oltják a szamarak (Zsolt 104,10-11), sőt a próféta látomásaiban magából az Úr házából fakad forrás (Jóel 4,18, Ez 47,1).

Egy ilyen erejű kép persze nem maradhat átvitt értelem nélkül. Jeremiás már az élet és hit teljes összefüggésében figyelmeztet: „kétszeres rosszat cselekedett népem: engem, a friss víznek forrását elhagytak, és víztárolókat vájnak, repedt falú víztárolókat, amelyek nem tartják a vizet.” (Jer 2,13). Ahogy aztán Jézus is önmagához hív inni minket – sőt, a Lélekben bennünket, tanítványait is élő víz forrásaként mutat be (vö. Jn 7,37-39). Mindezek a képek azonban még mindig szorososan, közvetlenül kapcsolódnak az éltető víz tapasztalatához.

Aztán ahogy bátorodik az ember a Földön, úgy kezdenek sokasodni a különböző egyéb „források”. Pénzügyi forrásteremtés, benzinkút, adatbázis mint információforrás... Egyre több mindenre tekintünk úgy, mint „forrásra”, és már nem feltétlenül az „élő vizet” keressük – talán már a szókapcsolatot sem egészen értjük. És ahogy szaporodnak az átvitt értelem,

úgy kezdjük egyre inkább a források urának érezni magunkat. Szén, kőolaj, földgáz, elektromos áram, ahhoz urán, a tárolásához lítium, kobalt... A mai életformára tekintve észre kell vennünk, hogy itt, a jóléti világban apránként valami nagyon e világitól: a könnyen elérhető fosszilis energiahordozókból megtermelt olcsó villamos energia elosztóhálózatának törékeny fonalától tettük függővé az életünket.

S lassanként már a Nap is csak egy példa az energiaforrásra. Már nem éltető ajándékként tekintünk rá, amelyet az Úr az égboltra helyezett, „hogy uralkodjék nappal”, hanem mint egy galaxis oldalsó szegletében elhelyezkedő átlagos csillagra. A tudomány okkal mondhatja ezt, de mi lesz a természet-fölötti tapasztalattal, amit Isten akar adni általa nekünk?

Kórházban voltam, és a műtét után tíz napon át nem ehettem és még csak nem is ihattam. Az energiaforrások rendelkezésemre álltak, hiszen az orvosok kifogástalanul, tökéletesen kiszámított mértékben tápláltak engem csöveken keresztül, pontosan azt és annyit kaptam, amire és amennyire szükségem volt. Mégis, a kórteremben töltött Nagyhét legnehezebb tapasztalata a „szomjazom!” volt. Éhség nem kínozott, de a víz megízlelésére epedve vágytam. Csodálatos megszabadulás volt, amikor a „carentia” letelte után először kortyolhattam bele – nem forrásba, de legalább egy pohár csapvízbe. Szükségünk van energiaforrásokra, de az is kell, hogy azoknak mélyebb tapasztalata és jelentése is maradjon: az Úrra mutasson, vele kínáljon találkozást az energia áramlása, a Nap melege és a forrásvíz csörgedező ajándéka.

Nobilis Máriaó

MENNYIT ÉR A MEGÚJULÓ ENERGIA?

10 éves a szárszói üdülő energetikai fejlesztése....

Hogyan tovább az energiaválságban?

A balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia Központban 2012-ben végrehajtott energetikai fejlesztések eredményei, megtakarításai kerülnek bemutatásra.

Jogosan vetődik fel a kérdés így 10 év távlatából, hogy volt-e értelme, mennyit takarítottunk meg a megújuló energiákkal.

Az egyik legnagyobb fejlesztés a fűtési rendszer átalakítása volt. A földgázüzemű berendezéseket biomassza, pellet tüzelésű kazánokkal egészítettük ki. Fontos, hogy nem lecseréltük, hanem alternatív lehetőséget alakítottunk ki. Be kell ismerni, hogy rengeteg probléma merült fel ezzel a rendszerrel. Talán az egyik legnehezebb kérdés ezzel kapcsolatban a fűtőanyag, pellet beszerzése volt. Balatonszárszó közelében nincs pelletgyártó üzem, a legközelebbi Veszprém mellett Bakonyjácán található. Éves szinten 20-23 tonna pelletre van szüksége az intézménynek, de a tároló kapacitásunk csak 8 tonna, ami azt jelentette, hogy évente háromszor kellett rendelni, ami háromszori daruzási, szállítási költséget is jelentett a pellet árán felül. Az első két-három évben még így is olcsóbb volt ezzel a rendszerrel fűteni, majd 2016-ban már ugyanannyiba került, mint a gázzal való fűtés. A másik nagy probléma a pellet minősége volt. Többször is előfordult, hogy a nagy kiszerezésű zsákokba a pelletlógépsor meghibásodása miatt fém szerkezet került (csavar és alátét), ami a behordó csigában és a kazánban is hibát okozott. Ezeknek a kazánoknak a javítása, karbantartása nem olcsó multság. Mindezek okán 2017-ben vissza is álltunk a gázüzemű fűtésre.

A másik nagy csalódásunk a falhűtő rendszer volt. Nem hozta azt a hatásfokot, amire számítottunk. A hűtés a két közösségi térben, az étteremben és a konferenciateremben lett volna a legfontosabb. A termeket használat előtt még sikerült is lehűteni, de amikor 60-80 ember bevonult, és ontotta magából a hőt, ezek a terek nagyon hamar felmelegedtek, és a rendszer nem volt arra alkalmas, hogy a lehűtött levegő hőmérsékletét szinten tudja tartani, ezért nagyon hamar felmelegedett. Jelenleg már légkondicionáló berendezésekkel oldjuk meg ezeknek a termeknek a hűtését.

Az esővíz hasznosítása a WC-tartályok töltésére nagyon jó ötletnek bizonyult. Jó, amikor van eső, és megtelnek a tárolók. Éves szinten nagyságrendileg 500 m³ vizet spórolunk ezzel a rendszerrel.

A napkollektoros rendszerrel a szükséges melegvíz egy részét tudjuk előállítani. A tetőfelületeink nem tették lehetővé, hogy a legideálisabb déli irányban állítsuk be a rendszert, ezért a hatásfoka 70% körüli, kb. 11 órától éri a nap a kollektorok felületét, ami már az ebéd utáni mosogathoz szükséges víz egy részét megtermeli, illetve a vendégek esti zuhanyzásához is biztosít egy bizonyos mennyiséget. Pontos számítást nem tudok erre vonatkozóan írni, de megközelítőleg éves szinten 1800-2200 m³ gázt tudunk ezzel a rendszerrel megtakarítani, ami a 2022-es áron 250-300 ezer Ft-ot jelent. Ez várhatóan 2023-ban éves szinten 2,7 millió forint megtakarítást jelent majd az elszabadult energiaárak miatt.

A napelemes rendszerünk 5000 kWh elektromos energiát tud évente termelni. Már a felszereléskor tudtuk, hogy ez az éves felhasználásnak csak a tizedrészét fedezi. Sajnos a beruházás időpontjában ennél nagyobb rendszert nem tudtunk finanszírozni.

Hogyan tovább az elszabadult energiaárak időszakában?

A földgáz ára 10-12-szer magasabb lesz a jelenlegihez képest, ami lehetővé teszi, hogy a pellet kazánjainkat újra beüzemeljük. Így az intézmény várható fűtési költsége a gázhoz képest harmada lesz. Napelemes rendszerünket bővíteni tudjuk, amivel 50.000 kWh villamos energiát tudunk termelni, ami várhatóan 95%-át fedezi a felhasználásnak. A meglévő világítótesteket ledes lámpákra cseréljük, ami szintén segít valamennyit a villamos energia megtakarításában.

Számításaink szerint ezekkel a megtakarítási módszerekkel sem tudjuk a jelenlegi szinten tartani költségeinket, mert a földgáz használatát nem tudjuk teljes egészében kiiktatni. Reménységünk, hogy intézményünk működése zavartalan lehet, s a következő időszakban is tudja fogadni egyházunk különböző rendezvényeit.

Végh Szabolcs

60 éve a szolgálat útján...

Szolgálatom elején sokat hallottam a Veszprémi Egyházmegyében Kovács Etelka néni szolgálatáról s arról, hogy ő az első evangélikus lelkész a Magyarországi Evangélikus Egyházban. Lelkipásztorként közel tudott kerülni a nyájához. Később, amikor személyesen is megismertem, a Marcalgergelyi-Szergényi Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze volt. A Marcalhoz közel olyan tradícióval bíró közösségek vannak ma is ott, akik hálával emlékeznek és gondolnak rá. Hűséges és odaadó szolgálata mindenki számára felejthetetlen marad. Emlékszem, amikor öt esztendővel ezelőtt meghívtam a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre, Pápára. Akkor is szerény és közvetlen volt, mint mindig.

2022 nyarán meglátogattam Etelka nénit szombathelyi otthonában. A beszélgetés alkalmával megfogott az a kifejezése, hogy „**a bokor alatt tanítottam**”. Ez nemcsak az akkori kor körülményeire utal, hanem a páratlan és állandó megszólításra és a tanítás helyzetére is.

Mindnyájunk számára ismert a marcalgergelyi és a szergényi evangélikusok gazdag egyháztörténete. Már a múltban is meghatározó volt ezeken a helyeken Isten igéjének a hirdetése, a gyülekezetben való szolgálat!

Etelka néni kettős ünnep részese volt az idei nyáron, hiszen 60 évvel ezelőtt, 1962-ben végzett az Evangélikus Teológiai Akadémián, másrészt augusztusban ünnepelte 85. születésnapját.

Büszkeséggel mesélt teológiai tanulmányairól, a Lendvai utcában eltöltött évekről, évfolyamtársairól, akikre mindig szeretettel gondol: Szebik Imre, Káposzta Lajos, Detre János, Molnár Jenő, Reuss András évfolyamtársakra.

Meghatározó volt életében a celldömölki Ifjúsági Kör. Szerette a közösséget. Ritka alkalom volt, amikor hiányzott. A Bibliakör és az Ifjúsági Kör vezetői Kiss István és Szalontai Árpád voltak. Teológiai tanulmányait elvégezve Debrecenben kezdte meg szolgálatát Szabó Gyula lelkész úr mellett, ahol három és fél évet töltött. Édesapja halála után elhagyta Debrecent, és közelebb költözött családjához.

Egy hónapnyi szünet után Veszprémbe került segédlelkésznek Vető Béla lelkész mellé. Onnan Celldömölkre helyezték besegítő munkára, majd hamarosan kikerült önálló lelkészi szolgálatra Csöglére, ahova még többek között Kispirit és Nagypirit, Adorjánháza, Egeralja települések és gyülekezeteik is tartoztak.

Sok szép emlék köti Csögléhez, ahol a szolgálatot Reuss Andrástól vette át. A sok örömteli esemény mellett emlékeiben őrzi a fiatal, kezdő szolgálata során megtapasztalt nehézségeket is. Elmesélte a téli hónapok nagy kihívását, a fűtés megoldását a parókián. 1971/72-ben kezdték el a marcalgergelyi-szergényi gyülekezetek parókiá-

kát adtak, hogy nem győztem átjárni autóval, kénytelen voltam meghozni a döntést. Volt olyan nap, hogy háromszor is mentem. Vagy beteghez, vagy halotthoz, vagy haldoklóhoz.”

A marcalgergelyi, szergényi gyülekezetek is hamar szívükbe zárták szeretett lelkészünket. Sok szép emléket őriz a különböző szolgáltatókról: esketésekről, keresztelesekről, hitoktatásról egyaránt. „*Iskolai tanítás nem volt, a bokor alatt volt az óra, mindig a Katyor-forrásnál volt a hittan*”.

Emlékei szerint a gyülekezet közössége kevésbé fogyott el a marcalgergelyi és szergényi szolgálata alatt, hiszen aki született, őt megkeresztelték. „*Ha kellett, éjszaka, ha kellett, hajnalban. Háztól házig mentünk ifjúsági órára is, a családoknál megvolt a hittanóra, táncoltak, énekeltek, játszottak a gyerekek.*”

Örülök, hogy találkozhattam nyáron Etelka nénival! Sok szép közös emléket idézhettünk fel. A közös imádság és áldás után személyes hitvallásával és életének vezérfonalává vált igéjével indított útra köszöntve az egyházmegye lelkészi karát is!

„*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.*” Isten éltesse még sokáig közöttünk Etelka nénit!

Polgárdi Sándor

Mai magyar írók-költők KÉT ANTOLÓGIÁBAN

Kevesen mondhatják el, hogy tájékozottak a mai magyar irodalomban. Olyanok is többen vagyunk bizonyára, akik számos próbálkozás és csalódás után félve nyúlnak már kortárs szerzőkhöz. Épp ezért kellemes meglepetésként ért, amikor megismerkedtem a Petőfi Kulturális Ügynökség gondozásában, Luzsicza István szerkesztésében 2021-ben és 2022-ben megjelent KMI-antológiával.

Mi is az a KMI 12? A Kárpát-medencei irodalom támogatására indult program, mely segíti 12 kiválasztott – kezdő vagy már díjazott – szerző szélesebb körben való megismerését, életművük kibontakozását. A két kötet 12-12 szerző néhány novelláját vagy verscsokrát tartalmazza. Ezen túl az egyes szerzőkhöz kapcsolódó QR-kódok segítségével portréfilmeket, hangoskönyveket, versklipet is elérhetünk, s folytathatjuk az alkotói pályák további tanulmányozását. A teljesség igénye nélkül, mindössze néhány szerzőt és témát kiragadva szeretném az olvasó figyelmébe ajánlani ezeket a köteteket.

Száraz Miklós György közíróként bizonyára többeknek ismerős. A 2021-es kötetben szereplő novellái közül örökre emlékezetes marad számomra a *Kutyák Tibetben* című, igen

erős atmoszférájú írás, mely útirajz köntösbe öltözteti a létkérdésekkel való szembesülésünk kényszerét. Önvizsgálatra készítenek, ahogy két különböző világ, a tibetiek és a nyugati utazók kontrasztját szemléljük. Vannak változatlan világok, de vajon hová tart a mi gyorsan változó világunk?

Bene Zoltán neve is ismerősen cseng, már tankönyvekben is találkozunk vele. Példázatszerű novellái igen jó vitatémát szolgáltatnának akár egy irodalomórán, akár egy érdeklődő társaságban. *Kacsázás* c. elbeszélése egy megdöbbentő sorsrajz. Hőse egy külföldre szakadt, magát Kossuth Lajosnak nevező fiatalember krimibe forduló élettörténete és bölcselkedése. Magára ismerhetne benne sok külföldre menekült és megalázó helyzetbe került honfitársunk, de ennél tovább visz a gondolatmenet. Mennyiben vagyunk felelősek saját sorsunkért, és mennyiben vagyunk egy kor áldozatai? S vajon tényleg tragédia-e egy elrontott élet? Létezik-e teljes reménytelenség? Mint olvasó hozzátoldom a történethez: ha a szereplő tudná, hogy nemcsak sors létezik, hanem üdvösség is, akkor tudná, hogy épp a válság kellős közepén áll a legközelebb az ember az isteni kegyelemhez. Hiszen mintha a tékozló fiú őszinte bűnvallását hallanánk, de még a visszafordulás előtt. És nemcsak egy személy bűnvallását, hanem a nyugati civilizációét. Szerencsére az embernek csak a sors tekintetében van szabad akarata – s ezzel felelőssége is –, ám üdvössége kegyelemből van, az Isten szabad akaratából.

Nemcsak az elszakadás, a hazatérés motívuma is felbukkan néhány novellában. Nem idegen a szerzőktől a visszanyúlás a történelmi gyökerekhez, a gyötrelmes identitáskeresés, a megújulás vágya, a kötődés a szülőföldhöz és az elődökhöz. Jánoki-Kis Viktória, Berta Zsolt és Majoros Sándor nagy szeretettel megrajzolt apafigurái is ehhez kapcsolódnak. Utóbbi szerző sajátos színekkel, fergegés humorral, stilisztikailag igen gazdagon rajzolja meg az egykori jugoszláviai magyar életközéget (pl. *Apámmal az ócskapiac*). Szintén határon túli, mégpedig kárpátaljai szerző Lőrincz P. Gabriella, akinek magán- és közösségi lírája egyaránt magával ragadó. Kárpátaljáért elmondott imádságként, kommentár nélkül idézem egy versét.

A két antológia címe: *Bennem a többi*. A KMI 12 program szerzőinek 2021. évi antológiája. Petőfi Kulturális Ügynökség, Budapest, 2021.; *Ha bármit lehetne*. A KMI 12 program szerzőinek 2022. évi antológiája. Petőfi Kulturális Ügynökség, Budapest, 2022.

Goór Judit

Kegyelem

Megoldották az osztást,
Tudjuk jól, tört maradt.

Jelenbe hoztunk múltat, átkot, szerelmet,
Haza helyett házakat.

Szép, de üres tányért rakunk
A hímzett terítőre.

Nem lesz egész,

Így mondják, nem lehet,

Rozsdaette szögesdrót fölött

Szél tépdés idegen színeket.

Kifosztva állandó adventben

Hogy bicsaklik a szó, a gondolat,

Kegyelmezz, Úristen, kegyelmezz,

Más szavunk nem marad.

Beláthatatlan, drága otthon,

Sebeid krisztusi sebhelyek.

Isten előtt száz év csupán egyetlen pillanat,

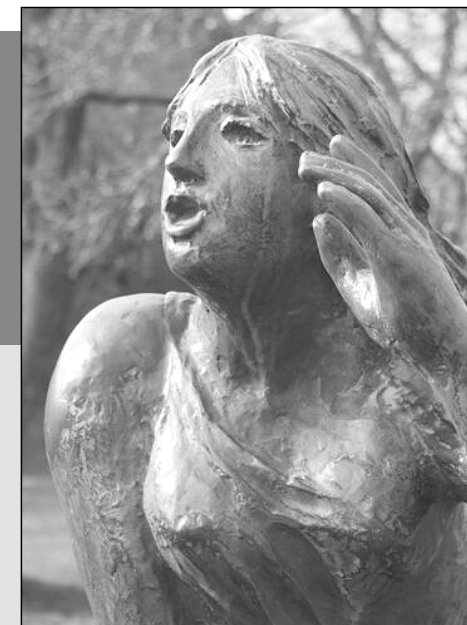
S ha elfognak majd a földi határok,

Csak a kegyelem, csupán az marad.

Kedves Olvasóm!

Ezzel az igeverssel és Hézser Gábor gyűjteményéből való történettel kívánok Megváltó Urunk, Jézus Krisztus jelenlétében áldott ünnepi időszakot és további életet kívánok Neked!

[A képen Borsos Miklós Tihanyi echo című szobrának részlete látható.]

A kis visszhang

Egy napon teremtői jókedvében megint kimondott egy nevet az Úr – így született meg a kis visszhang. Öröme telt az Úrnak benne, szívesen játszott vele. Különösen azt élvezte, hogy a kis ekhó olyan kedvesen mondott utána mindent. Ha például azt mondta az Úr: -Szeretlek! – rögtön jött a válasz - ...szeretlek. Hamarosan már egy kicsit többet is tudott ennél a kis visszhang. Ha azt hallotta – Enyém vagy! Így válaszolt: - Tiéd vagyok! Ahogy növekedett, kicsit rakoncátlanabb is lett. Néha nagy élvezettel csavarta ki az Úr szavait. Ha így szólt utána az Úr: - De szép nagy vagy! Ő visszhangozta: - ...el is hagyok! Vagy ha azt kérdezte az Úr: - Kellek neked? Visszaszólt: - ...engedj, eredj! Ez kicsit megfájdította az Úr szívét, de azután elmosolyodott, és arra gondolt, hogy – lám, lám, az én kis visszhangom lassan növekszik, kamaszodik. Nem mindig tudja igazán, hogy mit is mond... De majd elmúlik ez is.

Múlt az idő. A kis ekhó csipkelődései egyre ritkábbak lettek. Sok újat tanult. Már nemcsak utána mondogatta, amit hallott, hanem önálló válaszokra is képes lett. Sőt, néha a szavakra már tettekkel is válaszolni tudott. Sőt, hiszitek vagy sem, egy napon már magától kiáltott az Úr után. Hosszú, gyönyörű idő múlt így el. Elgondolkodtató beszélgetéseket folytattak, vagy vidám beszélgetéssel töltötték az időt. Csak egy maradt változatlan: a kis visszhang, aki már egyáltalán nem volt kicsi, ragaszkodott hozzá, hogy mindig övé legyen az utolsó szó... De jóval később, egyszer, amikor így szólt az Úr: - Gyere, térj vissza hozzám, haza... - ellentmondás nélkül, szótlánul hagyta, hogy karjába zárja az Úr...

„De most így szól az ÚR, a te Teremtőd, Jákób, a te Formálód, Izrael: Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézsaiás könyve 43,1)

Szeretettel: Váraljainé Melis Orsolya (Orsi néni) Sárbogárd

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
lapja

Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés:

Koczor György

Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Benkóné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe:

8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő:

Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről:

IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

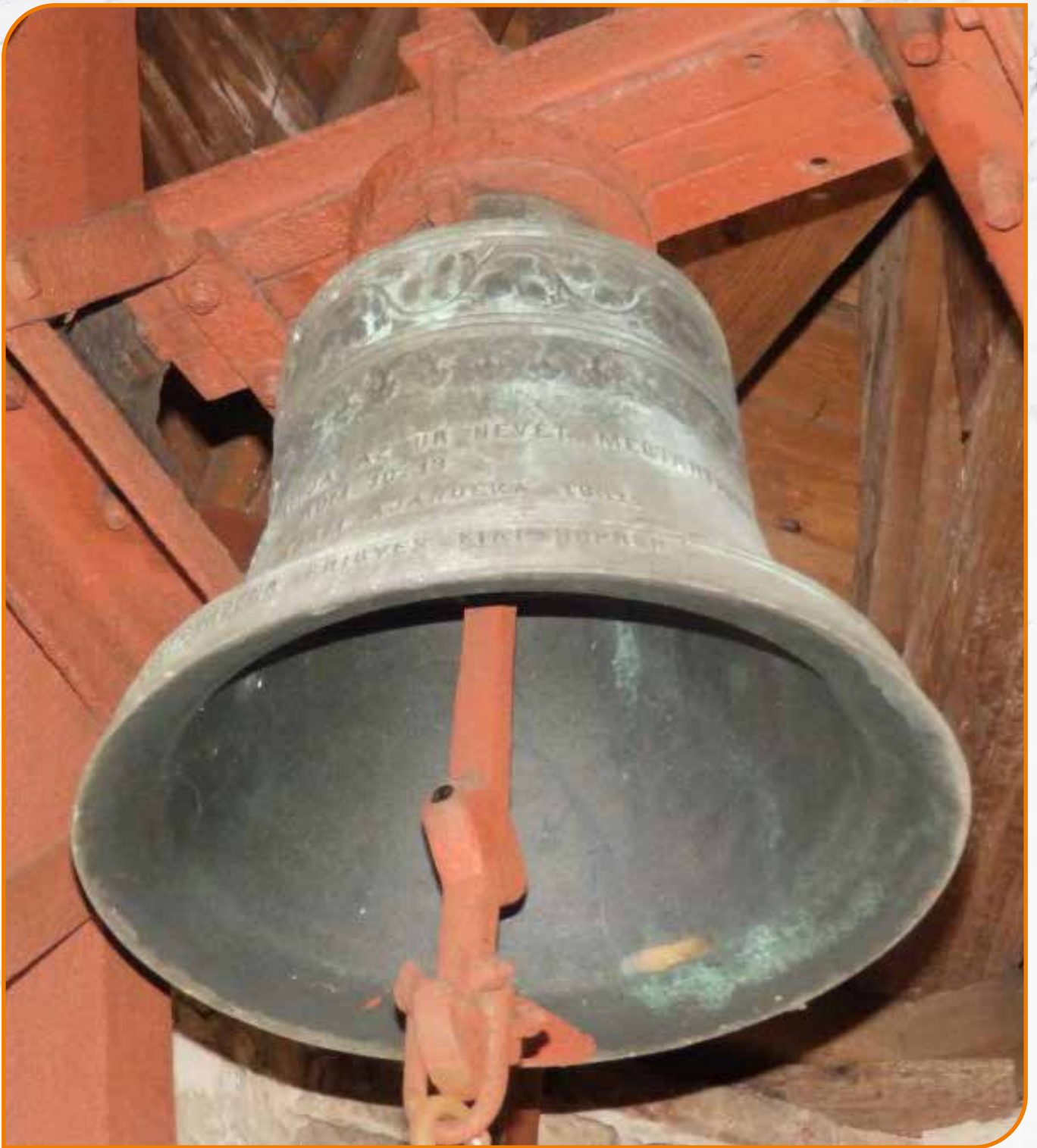
Tördelés:

RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátapon az keszthelyi templom kisharangja látható.

Dunántúli
Harangszó